ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ РІК ЗАСНУВАННЯ - 1966

Відділення бакалаврської підготовки

кафедра фінансового моніторингу та підприємництва

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	DP185 Економіка та аналіз галузевих ринків / Economics and Analysis of Industry Markets
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	Економіка та управління бізнесом
Семестр	5
Курс	3 (зі скороченим терміном навчання на базі ОКР фаховий молодший бакалавр) 4 (повний термін навчання)
Анотація курсу	Мета вивчення дисципліни: формування у студентів економічного світогляду та економічного мислення на основі поглибленого вивчення закономірностей функціонування галузевих ринків, їх структури, результативності; аналізу поведінки ринкових суб'єктів у питаннях ціноутворення, диференціації продукції, умов набуття ринкової влади та її збереження, цінового та нецінового суперництва, інвестицій та інновацій; оцінки доцільності державного втручання, обсягів, методів та інструментів регулювання. Завдання: формування економічного мислення та професійних компетентностей у студентів освітньої програми; забезпечення глибокого розуміння основних категорій дисципліни, ключових трендів та закономірностей розвитку сучасних галузевих ринків, а також основних напрямів та інструментів державної галузевої політики; набуття практичних навичок застосування системи показників для оцінки висоти бар'єрів входу та виходу, рівня концентрації та монополізації конкретних галузевих ринків; формування навичок критичного осмислення проблем розвитку галузевих ринків та їх регулювання; активізація творчого пошуку студентів у вирішенні складних проблем функціонування галузевих ринків.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=1016
Мова викладання	українська
Лектор курсу	Гетьманенко Юлія Олександрівна Канали комунікацій СДН «Moodle»: повідомлення в чаті ел.пошта: ygetmanenko@ukr.net
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітньо-професійна програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee24.pdf

Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК8.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК11.Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки, на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси. СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності. СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
Перелік програмних результатів навчання	ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

	ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4 Кількість лекційних годин – 22 Кількість практичних занять – 23 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 75 Форма підсумкового контролю – іспит
Методи навчання	Тематичні лекції, вирішення аналітичних, розрахункових, аналітично-розрахункових завдань, самонавчання через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle та рекомендованої літератури, джерел.

Зміст дисципліни	
Тема 1. Об'єкт, предмет, методологія і завдання економіки галузевих ринків	Економіка галузевих ринків як наука і як навчальна дисципліна. Методологія економіки галузевих ринків. Історія розвитку економіки галузевих ринків.
Тема 2. Ідентифікація галузевих ринків та їх класифікація	Ідентифікація галузевого ринку. Визначення меж галузевого ринку. Класифікація галузевих ринків. Види галузевих ринків за типом ринкової структури. Різні комбінації класифікаційних ознак та відповідні види ринків.
Тема. 3. Галузева конкуренція і конкурентоспроможність	Галузева конкуренція: види, форми, методи реалізації. Чинники інтенсивності конкуренції на галузевих ринках. Визначення рівня конкуренції на галузевих ринках. Конкурентоспроможність галузі.
Тема 4. Економічна ефективність галузевих ринків	Ефективність конкурентних ринків. Наслідки монополізації. Оцінка наслідків монополізації (втрат). Підтримка конкуренції на галузевих ринках.
Тема 5. Чинники структури галузевого ринку	Чинники технологічного характеру. Поведінкові чинники. Стохастичні чинники. Політика держави.
Тема 6. Ринкова влада фірм на галузевих ринках	Поняття ринкової влади та основні показники її вимірювання. Коефіцієнт Бейна. Коефіцієнт Лернера. Індекс Ротшильда. Коефіцієнт Тобіна. Коефіцієнт Папандреу.
Тема 7. Бар'єри входу-виходу і динаміка галузевого ринку	Визначення ринкових бар'єрів. Класифікація галузевих ринків залежно від входу. Типи бар'єрів входу-виходу. Нестратегічні бар'єри. Стратегічні бар'єри входу-виходу. Відсутність бар'єрів входу і теорія квазіконкурентних ринків. Емпіричні дослідження бар'єрів входу-виходу. Висота бар'єрів, статистика входу-виходу та динаміка ринку

Тема 8. Україна в системі міжнародних економічних відносин і глобальної конкуренції: оцінювання макроекономічних факторів.	Міжнародна торгівля як основна форма МЕВ, її структура та динаміка розвитку. Основні показники міжнародної торгівлі. Показники кон'юнктури світових товарних ринків. Ціноутворення на світовому ринку. Види і форми міжнародної торгівлі. Регулювання міжнародних торговельних відносин.
Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин студент може отримати індивідуальний графік навчання за погодженням із керівником курсу, завідувачем кафедри та завідувачем відділення.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Використання ШІ	Використання ШІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ШІ в освітньому процесі ЧДБК» Завдання мають маркування регламенту використання ШІ.
Підсумковий контроль	Іспит у кінці семестру за результатами поточної успішності

Система оцінювання

Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на **поточний контроль** та **семестровий контроль**.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні, семінарські заняття) та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100.

Підсумковий контроль

Відбувається у формі іспиту.

Розрахунок підсумкової оцінки

Для предметів з іспитом: Підсумкова оцінка (О) розраховується як сума балів за роботу в семестрі (**S**) та балів за іспит (**T**), кожен з яких має максимальну вагу 100 балів. Вагові коефіцієнти для обох компонентів однакові та дорівнюють **0,5**.

Формула: $O=(S\times0.5)+(T\times0.5)$

Накопичування балів з навчальної дисципліни: поточний контроль

Види навчальної роботи	**Загальна кількість балів**
Усне опитування 4 УО по 5 балів	20
Самостійні роботи 2 СР по 10 балів	20
Модульні контрольні 2 МКР по 20 балів	40
Індивідуальна самостійна робота (реферат)	20
Разом	**100**

Критерії оцінювання для кожного виду навчальної дисципліни

Критерії оцінювання самостійних робіт:
10 б. – Виконано всі завдання без помилок, відповіді повні й обґрунтовані.
9 б. – Виконано майже всі завдання, допущено 1–2 несуттєві помилки.
8 б. – Виконано більшість завдань, є окремі неточності чи пропуски.
7 б. – Виконано понад половину завдань, але з помітними неточностями.
6 б. – Виконано близько половини завдань, частина з них має помилки.
5 б. – Виконано менше половини завдань, проте продемонстровано розуміння основного матеріалу.
4 б. – Виконано окремі завдання правильно, більшість з помилками.
3 б. – Робота містить значні помилки, лише поодинокі правильні елементи.
2 б. – Виконано мінімальний обсяг, знання поверхові.
1 б. – Спроба виконати завдання є, але відповіді неправильні.

Критерії оцінювання модульних робіт:

№	Завдання	Бали
1	Тести (10 од. по 1 бал)	10
2	Практична частина (2 од. по 5 б.)	10
	Разом	20

5 б. – Повне, глибоке та вичерпне розкриття теми.
4 б. – Відповідь охоплює основні положення теми, але може мати незначні недоліки.
3 б. – Відповідь містить основні положення теми, але не є повною.
2 б. – Відповідь неповна, містить значні помилки або суттєві прогалини у розумінні теми.
1 б. – Відповідь не відповідає вимогам завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (рефератів):
16-20 б. У роботі відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Робота виконана творчо і самостійно, характеризується оригінальністю.
10-15 б. Робота має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.
1-9 б. Робота сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Бали	Зміст
90-100 відмінно	**Бездоганна підготовка в широкому контексті.** Здобувач виявляє глибокі, системні знання навчального матеріалу, вільно орієнтується в першоджерелах та додатковій літературі, демонструє творчий підхід, аналітичне мислення та здатність застосовувати набуті компетентності в нестандартних ситуаціях.
80-89 дуже добре	**Повні знання, міцні вміння.** Здобувач володіє навчальним матеріалом у повному обсязі, впевнено застосовує практичні навички, вільно виконує передбачені програмою завдання, проте припускається несуттєвих неточностей або незначних помилок при викладенні окремих питань

70-79 добре	**Хороші знання та вміння.** Здобувач грамотно та по суті викладає матеріал, демонструє достатній рівень засвоєння практичних навичок, але припускається деяких неточностей у формулюваннях або має невеликі труднощі під час самостійного виконання складних завдань.
65-69 задовільно	**Задовільні знання, стереотипні вміння.** Здобувач знає основний навчальний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання, вирішує завдання за готовим алгоритмом (шаблоном), проте має прогалини в деталях та припускається помилок при самостійних висновках.
60-64 достатньо	**Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах.** Здобувач демонструє засвоєння лише базового рівня матеріалу, спроможний виконувати лише найпростіші завдання в стандартних (знайомих) умовах під керівництвом викладача.
35-59 незадовільно	**Слабкі знання, відсутність вмінь.** Здобувач володіє лише фрагментарними знаннями, не здатний системно викласти матеріал чи застосувати вміння на практиці. Потрібне повторне складання (перескладання) для досягнення мінімального рівня.
1-34 незадовільно	**Необхідний повторний курс.** Здобувач демонструє повну відсутність необхідних знань та вмінь, що унеможливлює складання заборгованості без повторного вивчення навчальної дисципліни

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Бутко М. Регіональна економіка в модернізаційному форматі. К: Центр навчальної літератури, 2022. 432с.
2. Галузеві ринки: конспект лекцій: навч. посіб. К: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2026. – 198 с.
3. Михальчишин Н.Л. Теорія галузевих ринків. Навчальний посібник. Львів. Видавництво «Компанія “Манускрип”», 2022. 232 с.

Інтернет ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
2. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://www.portal.rada.gov.ua
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: http://www.me.gov.ua.
5. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua
7. Плисенко Г.П., Шостак І.В. Бенчмаркінг складових ESG: теоретико-методичний аспект. Актуальні проблеми економіки, № 4 (274), 2024. С. 125-130. DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-274-105-112
8. Плисенко Г.П. Етичний брендинг як стратегія сталого зростання на галузевих ринках. Економіка. Управління. Інновації. Випуск 1 (36), 2025. С. 199–211. URL: http://eui.zu.edu.ua/article/view/333404 DOI: https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2024-1(36)-14